

11. Kafka, S. "Economic Essence of Processes Inflows and Outflows of Capital Assets for Accounting Purposes." *Actual Problems of the Regional Economy* 11(2015): 127-37. Print.
12. Needles, B. *Accounting Principles*. 2nd ed. Moscow: Finance and Statistics, 2000. Print.
13. NAS 27 "Non-current Assets Held for Sale and Discontinued Operations". Order of the Ministry of Finance of Ukraine from 19.05.2005 № 419. Web. < <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>>.
14. Moiseieva, O. "Non-current Assets for Sale, or Normal Operating Activities." *Economics* 6 (2009): 7. Print.
15. Blank, I. *Financial Management*. 2nd Ed. ed. Kiev: Elga, Nika Center, 2004. Print.
16. Kafka, S. "The Classification of Non-current Assets for Accounting Purposes." *Economic Annals-XXI Research Journal* 1-2 (2) (2014): 68-71. Print.

Рецензенти:

Орлова В. К. - кандидат економічних наук, професор кафедри обліку і аудиту Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Савчук Т. В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

УДК 657:674:662:81

ББК 65.9 (4Укр)

Пилипів Н.І.¹, П'ятничук І.Д.², Марків М.М.³

**ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ ІЗ ВИРОБНИЦТВА
ТВЕРДОГО БІОПАЛИВА**

¹ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра теоретичної і прикладної економіки,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 82,
тел.: 0673444155,
e-mail: prylypiv@gmail.com

²ПВНЗ «Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького»,
кафедра обліку і аудиту,
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Євгена Коновальця, 35,
тел.: 0970113693,
e-mail: irynary@gmail.com

³ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра теоретичної і прикладної економіки,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 82,
тел.: 0950345690,
e-mail: markiv.mariia@gmail.com

Анотація. У статті досліджено питання формування основних засад обліково-інформаційного забезпечення діяльності деревообробних підприємств із виробництва твердого біопалива для забезпечення сталого їх розвитку та конкурентоспроможності, які визначаються потребами управління за умови взаємозв'язку між етапами облікового процесу та інформаційними потоками в умовах ресурсо- та енергозбереження. У результаті дослідження встановлено, що для формування більш повного та якісного обліково-інформаційного забезпечення діяльності підприємств необхідна побудова управлінського обліку через

реалізацію наступних етапів облікового процесу як технологічної сукупності: попереднього (підготовчого), первинного, поточного, аналітичного та підсумкового з метою забезпечення реалізації управлінських цілей для отримання достовірної інформації як ретроспективного, так і перспективного характеру про ефективне використання ресурсів на виготовлення продукції.

Ключові слова: обліковий процес, організація, управлінський облік, управлінські цілі, деревообробні підприємства, тверде біопаливо.

Pylypiv N.I., Piatnychuk I. D., Markiv M.M.

ACCOUNTING-INFORMATION SUPPORT MANAGEMENT OF WOODWORKING ENTERPRISES FOR THE PRODUCTION OF SOLID BIOFUELS

¹Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of theoretical and practical economics,
Shevchenko str., 82, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: 0673444155,
e-mail: npylypiv@gmail.com

²Ivano-Frankivsk University of Law named after King
Danylo Galician,
Department of Accounting and Audit,
Konovalts str., 35, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel.: 0970113693,
e-mail: irynapy@gmail.com

³Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of theoretical and practical economics,
Shevchenko str., 82, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: 0950345690,
e-mail: markiv.mariia@gmail.com

Abstract. In the article the issue of formation of the basic principles of accounting and information support of wood-processing enterprises for the production of solid biofuels for their sustainable development and competitiveness, defined requirements management, provided the relationship between the stages of your process and information flows in terms of resource and energy saving was investigated. A result of investigation it was found that for a more complete and efficient accounting and information support of enterprises required building management accounting by implementing these steps in your process as technology together: preliminary (preparatory), primary, current, analytical and outcome to ensure implementation of management objectives for reliable information as retrospective and prospective nature of the efficient use of resources in manufacturing products.

Key words: accounting process, organization, management accounting, management objectives, woodworking enterprises, solid biofuels.

Вступ. Складна економічна ситуація, у якій функціонують вітчизняні суб'єкти господарювання у деревообробній галузі, актуалізувала необхідність пошуку нових підходів для вирішення проблем підвищення ефективності управління деревообробних підприємств з метою забезпечення сталого їх розвитку та конкурентоспроможності в умовах ресурсо- та енергозбереження. У цьому контексті важливим є формування обліково-інформаційного забезпечення діяльності підприємств для успішної реалізації поставлених управлінських цілей.

Основною складовою в загальній сукупності економічної інформації є дані управлінського обліку, тому від правильної його організації залежить формування повного і якісного інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень. Так, досвід зарубіжних фахівців свідчить, що бухгалтери з управлінського обліку не тільки фіксують факти здійснених господарських операцій, але й зорієнтовані на планування діяльності підприємств та беруть безпосередню участь у процесі прийняття управлінських рішень. Це пояснюється тим, що такі фахівці використовують як облікову (фінансову) інформацію відкритого і закритого типу (тобто комерційного характеру), так і необлікову (довідники, нормативи, власний досвід і знання та ін.). Така інформація сприяє перспективному плануванню, контролю за раціональним витрачанням ресурсів та аналізу прибутковості підприємства.

Дослідженню питань щодо обліково-інформаційного забезпечення системи управління присвятили свої наукові праці такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: О. М. Бартош [1], Н. В. Бондарчук [2], С. Ф. Голов [3], К. Друрі [4], П. О. Куцик [5], С. Левицька [6], Л. В. Нападівська [7], Н. І. Пилипів, Ю. В. Максимів [8], Т. М. Писаренко, Н. А. Букало [9], Ч. Хорнгрен [10], М. Г. Чумаченко [11] та ін.

Однак, попри значний внесок науковців у дослідження проблемних питань обліково-інформаційного забезпечення, залишаються не до кінця визначеними, зокрема, організаційні основи побудови управлінського обліку на деревообробних підприємствах із врахуванням їх галузевих особливостей, які сприятимуть досягненню управлінських цілей в умовах ресурсо- та енергозбереження.

Проведене дослідження практичних засад діяльності деревообробних підприємств дозволило виявити проблемні питання, пов'язаних із пошуком ефективних управлінських технологій із формування належного обліково-інформаційного забезпечення, яке надає управлінський облік.

Постановка завдання. Метою статті є дослідити основні засади обліково-інформаційного забезпечення діяльності підприємств з метою реалізації управлінських цілей деревообробних підприємств із виробництва твердого біопалива для забезпечення сталого їх розвитку та конкурентоспроможності.

Результати. Вивчення спеціальної літератури дало змогу встановити, що під обліковим процесом розуміють здійснення облікових робіт у певній послідовності, за окремими стадіями, які тісно пов'язані між собою і представляють єдину систему [12, с. 199].

Слід відмітити, що обліковий процес в усталеному розумінні розглядається як технологічна сукупність, яка складається з трьох етапів: первинного, поточного та підсумкового. Однак, у результаті проведеного дослідження встановлено, що такий поділ притаманний у більшій мірі для фінансового обліку, завданням якого є відображення господарських операцій та формування фінансової звітності на основі подій, які вже відбулися у минулому. У свою чергу управлінський облік формує інформаційне забезпечення для прийняття рішень з метою реалізації управлінських цілей, в основі якого є інформація як ретроспективного характеру, так і перспективного.

Тому вважаємо за доцільне розрізнити обліковий процес з метою формування фінансової звітності та обліковий процес з метою забезпечення реалізації управлінських цілей, оскільки вони мають різні завдання та використовують різний інформаційний масив даних.

Крім цього, інструментарій управлінського обліку більш ширший ніж фінансового обліку, і тому обліковий процес з метою забезпечення реалізації управлінських цілей розпочинається не з реєстрації операцій у первинних документах

обліку, а із формування планових показників у формі бюджетів, кошторисів, планів, планових калькуляцій собівартості продукції, нормативних показників витрат у формі нормативних калькуляцій собівартості тощо.

Після відображення господарських операцій у первинних документах працівники облікової служби здійснюють обробку, реєстрацію даних в облікові реєстри та їх групування.

Однак, для отримання більш повного обліково-інформаційного забезпечення системи управління бухгалтерам з управлінського обліку необхідно проводити аналітичні процедури з метою порівняння фактичних та планових (нормативних) показників, що дозволяє виявляти відхилення та визначати ефективності функціонування як окремих структурних підрозділів, так і підприємства у цілому.

Такий обліковий процес слід завершити формуванням управлінської звітності, у якій мають бути наведені результуючі показники діяльності як окремих структурних підрозділів, якими є центри відповідальності, так і підприємства у цілому з урахуванням цільових показників, які визначені з метою реалізації управлінських цілей.

З огляду на це для забезпечення належної організації процесу ведення управлінського обліку, вважаємо за доцільне виокремлення наступних етапів облікового процесу як технологічної сукупності: попереднього (підготовчого), первинного, поточного, аналітичного та підсумкового (рис. 1).

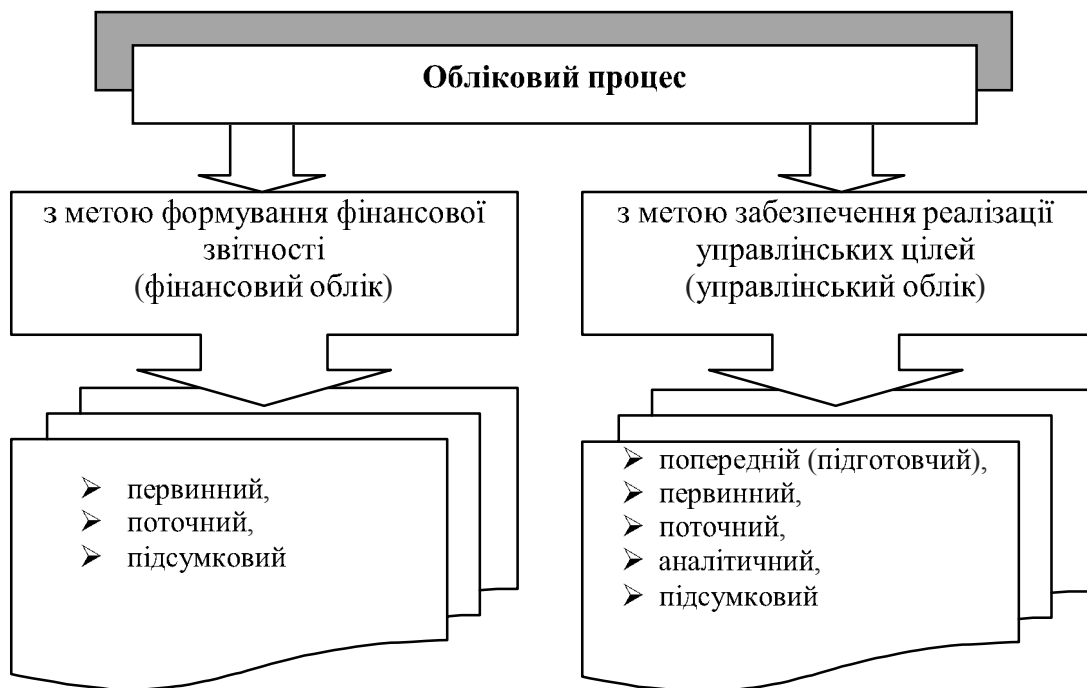

Рис. 1. Етапи облікового процесу як технологічної сукупності
Джерело: авторська розробка

Важливо відмітити, що реалізація виокремлених етапів здійснюється не залежно від технічного забезпечення облікового процесу та рівня його організації на підприємстві і являє собою технологічно завершену послідовність дій, яка забезпечує формування повного та якісного обліково-інформаційного забезпечення управління діяльністю деревообробних підприємств у сучасних ринкових умовах господарювання.

Характеристика етапів облікового процесу як технологічної сукупності з метою реалізації управлінських цілей наведена у рис. 2.

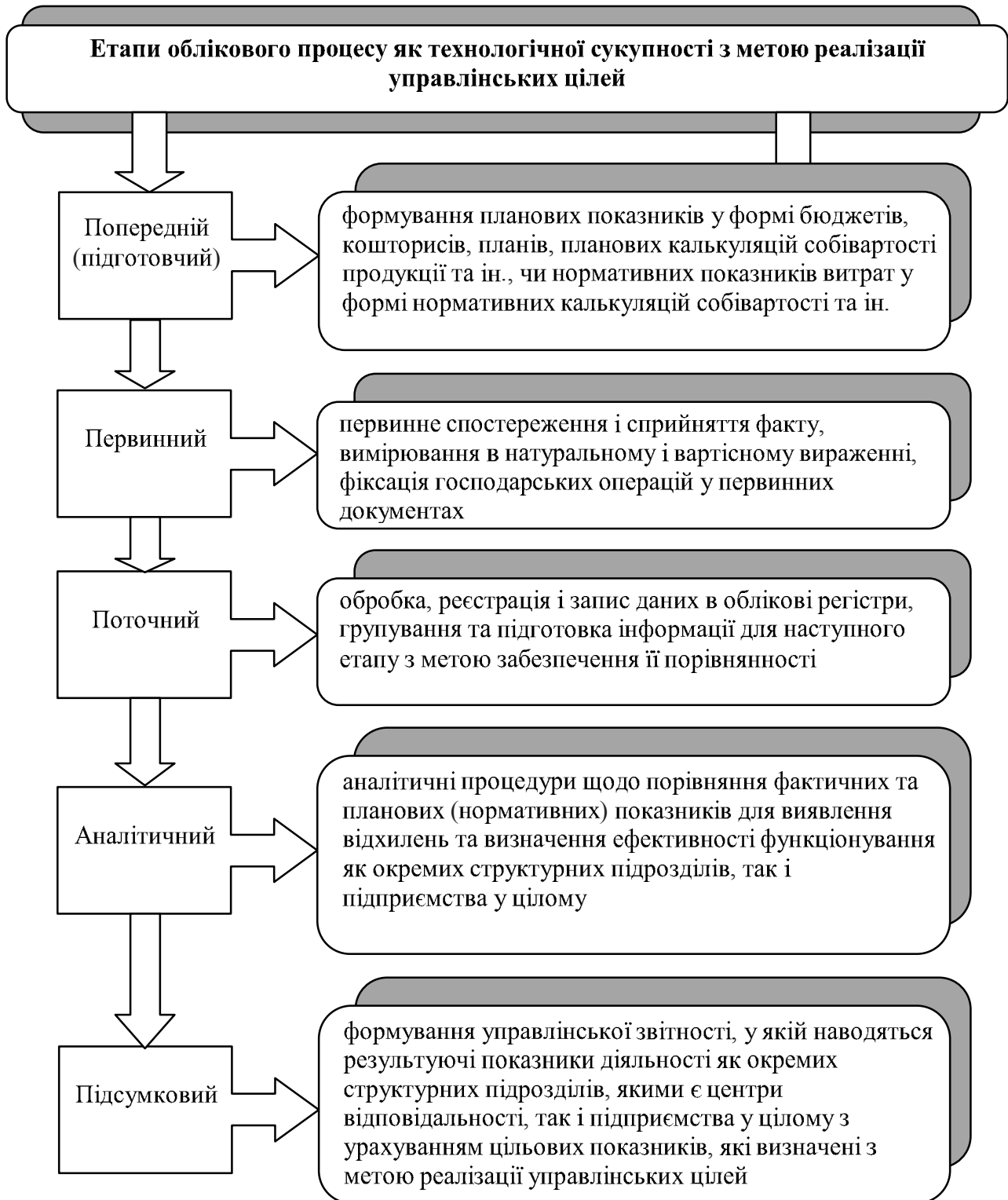

Рис. 2. Характеристика етапів облікового процесу як технологічної сукупності з метою реалізації управлінських цілей

Джерело: розроблено автором на основі [12; 13; 14]

З метою забезпечення належної організації облікового процесу як технологічної сукупності для реалізації управлінських цілей необхідно дослідити інформаційні потоки, які визначають основу облікового процесу.

Склад і структура інформаційних потоків на деревообробному підприємстві із виробництва твердого біопалива визначається організаційно-технологічними особливостями виробничого процесу.

Слід відмітити, що виробництво продукції на деревообробних підприємствах із виробництва твердого біопалива, відрізняється складністю технологічних процесів, оскільки внаслідок виробництва цільової продукції (дерев'яних дверей, вікон тощо), формуються відходи, які при їх переробці забезпечують надходження нової продукції – твердого біопалива (рис. 3).

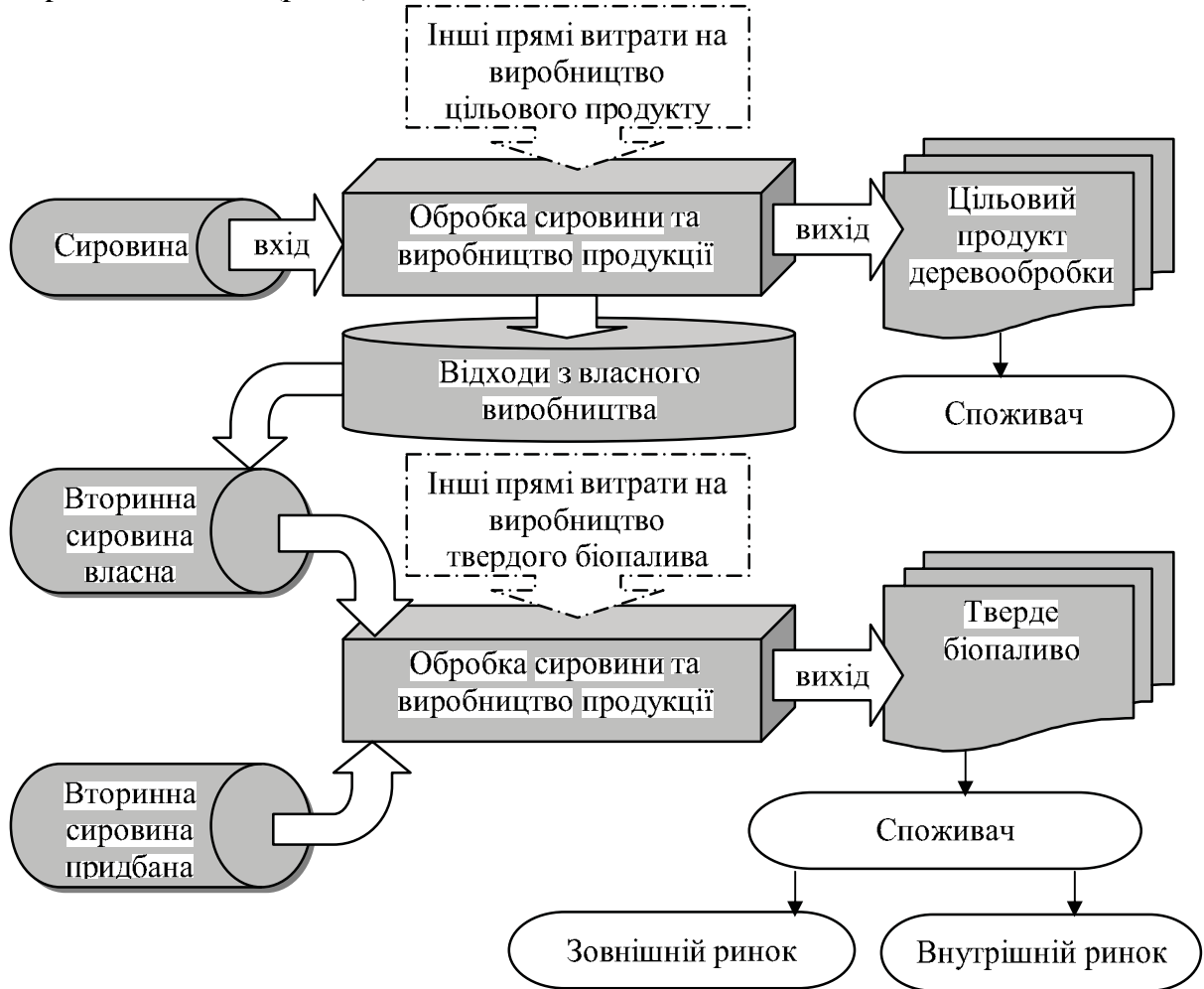

Рис. 3. Рух інформаційних потоків на деревообробному підприємстві із виробництва твердого біопалива

Джерело: авторська розробка

Наведене обумовлює необхідність обґрунтування оцінки їх як об'єкта управлінського обліку у частині матеріальних ресурсів, які необхідні для забезпечення безвідходного виробництва з урахуванням потреб підвищення конкурентоспроможності деревообробних підприємств.

Важливо відмітити, що на рис. 3 окрім виробничого процесу, акцентується увага також на виділенні споживачів продукції. Така ситуація зумовлена тим, що тверде біопаливо є стандартизованим продуктом, виробництво якого потребує постійного

контролю за дотриманням його параметричних якостей, і якщо продукт характеризується нижчою якістю, що залежить у більшій мірі від якості сировини, то кінцевим споживачем будуть суб'єкти внутрішнього ринку. І якщо продукт характеризується вищою якістю, то кінцевим споживачем будуть суб'єкти зовнішнього ринку. Тому таку особливість необхідно враховувати при обліку витрат на виробництво твердого біопалива та контролю за виконанням договірних зобов'язань.

Виявлені інформаційні потоки на деревообробному підприємстві з виробництва твердого біопалива, взаємопов'язані із етапами облікового процесу і визначають склад та перелік облікових документів, з яких формується обліково-інформаційне забезпечення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Отже, отримання достовірної інформації та своєчасної інформації про діяльність підприємства можливе через побудову управлінського обліку у розрізі наступних етапів:

– на підготовчому етапі облікового процесу – визначення норм і складання планів у розрізі бізнес-процесів з метою формування можливостей планування діяльності як окремих структурних підрозділів, так і деревообробного підприємства у цілому. Так, зокрема, запланована діяльність підприємства досягається шляхом складання планів постачання сировини, матеріалів та інших виробничих запасів; норм витрачання матеріальних ресурсів, формування планової калькуляції собівартості продукції; складання планових обсягів реалізації на основі виконання договірних зобов'язань, які наводяться у розрізі постачальників, ринків збуту та видів продукції; складання планів проведення ремонтних робіт, бізнес-планів щодо розширення діяльності чи його переорієнтацію, на основі розрахунків економічної доцільності розроблених заходів;

– на етапі первинного обліку – фіксацію господарських операцій у первинних документах. Так, в межах процесу постачання сировини для виробництва цільового продукту деревообробних підприємств фіксація даних відбувається на основі накладних, рахунків-фактур, акту про приймання матеріалів та ін.; процесу виробництва – лімітно-забірної картки, накладної вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, нарядів та ін.; процесу збуту продукції – накладних, актів та ін.;

– на етапі поточного обліку – реєстрацію операцій на рахунках обліку та групування інформації у відомостях обліку. У межах процесу постачання інформація згруповується у відомостях обліку сировини, матеріалів та інших виробничих запасів, однак, якщо у результаті виробництва цільового продукту на деревообробному підприємстві утворюються відходи, то слід відмітити, що їх облік є проблемною ділянкою, яка потребує подальшого вивчення. За результатами виробничого процесу формується відомість обліку витрат виробництва у розрізі відповідних аналітичних рахунків. Поточний облік процесу збуту продукції здійснюється на основі відомостей випуску продукції у розрізі її видів;

– на аналітичному етапі – формування звітів про виконання норм і планів з метою виявлення відхилень (поточна оперативна звітність). Так, за результатами процесу постачання необхідно сформувавши звіт про виконання плану постачання сировини, матеріалів та інших виробничих запасів, з метою виявлення відхилень від планових показників та визначення правильності розрахунку норми необхідних запасів для виробництва продукції; за результатами процесу виробництва продукції – складається звітна калькуляція виготовленої продукції, у якій порівнюється планова калькуляція із фактичною у розрізі статей витрат; за результатами процесу збуту – складається звіт виконання плану реалізації продукції у розрізі укладених договорів з покупцями та ринків збуту;

– на підсумковому етапі – формування зведеної оперативної звітності з подальшим її підсумовуванням у стратегічній звітності. Відбувається зведення інформації у формі, яка буде зручною та зрозумілою для її користувачів.

Висновки. Таким чином, у результаті проведеного дослідження встановлено, що для формування більш повного та якісного обліково-інформаційного забезпечення діяльності підприємств необхідна побудова управлінського обліку через реалізацію наступних етапів облікового процесу як технологічної сукупності: попереднього (підготовчого), первинного, поточного, аналітичного та підсумкового з метою забезпечення реалізації управлінських цілей для отримання достовірної інформації як ретроспективного, так і перспективного характеру про ефективне використання ресурсів на виготовлення продукції. Основні засади формування обліково-інформаційного забезпечення діяльності підприємств визначаються потребами управління за умови взаємозв'язку між етапами облікового процесу та інформаційними потоками на деревообробних підприємствах із виробництва твердого біопалива в умовах ресурсо- та енергозбереження.

1. Бартош О. М. Управлінський облік, як основа ефективної системи управління банком / О. М. Бартош // *Фінансовий простір*. – 2014. – № 1. – С. 36-42.
2. Бондарчук Н. В. Управлінський облік як основа обліково-аналітичного забезпечення розвитку підприємств АПК / Н. В. Бондарчук // *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії / Економічні науки : зб. наук. пр.* – Полтава : ПДАА, 2010. – Вип. 1 (6). – Т. 1. – С. 26–34.
3. Голов С. Ф. Управлінський облік : підруч. / С. Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
4. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет : Пер. с англ. / Под ред. С. А. Табалиной. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 560 с.
5. Куцик П. О. Розвиток управлінського обліку: міжнародний контекст і перспективи / П. О. Куцик // *Міжнародний збірник наукових праць*. – 2009. – Вип. 3(21). – С. 211–216.
6. Левицька С. Управлінський та внутрішньогосподарський облік : завдання, мета, чинники ефективного впровадження / С. Левицька // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2009. – № 2. – С. 27–35.
7. Нападовська Л. Управлінський облік : суть, значення та рекомендації щодо його використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств / Л. Нападовська // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2005. – № 8–9. – С. 50–62.
8. Пилипів Н. І. Організаційно-технологічні особливості побудови управлінського обліку виробничих витрат на деревообробних підприємствах / Н. І. Пилипів, Ю. В. Максимів // *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. – 2010. – Вип. 6, т. 1. – С. 103–110.
9. Писаренко Т. М. Управлінський облік: сутність, зміст та принципи ведення / Т. М. Писаренко, Н. А. Букало // *Вісник Хмельницького національного університету*. – 2010. – № 1. – Т. 2. – С. 136–140.
10. Хорнгрен Ч. Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект : Пер. с англ. / Под ред. Я. В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 1995. – 416 с.
11. Чумаченко М. Г. Управлінський облік в Україні / М. Г. Чумаченко // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2001. – № 6. – С. 43–47.
12. Андреева А. О. Теоретичні засади організації облікового процесу / А. О. Андреева // *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. – 2012. – Вип. 22(2). – С. 198–203.
13. Кужельний М.В. Організація обліку : підруч. / М. В. Кужельний, С. О. Левицька. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
14. Кузьминский А. Н. Организация бухгалтерского учета и анализа хозяйственной деятельности / А. Н. Кузьминский, В. В. Сопко. – К. : Вища шк. Головное узд-во, 1986. – 256 с.
15. Ярошик М. В. Основні аспекти сутності та організації облікового процесу в сучасних умовах / М. В. Ярошик // *Вісник НУВГП*. – 2014. – Вип. 1(1). – С. 282–285.

References

1. Bartosh, O. M. "Management accounting as the basis of an effective system of bank management." *Financial space* 1 (2014): 36-42. Print.

2. Bondarchuk, N.V. "Managerial Accounting as a basis of accounting and analytical support of agricultural enterprises." *Scientific papers of Poltava State Agrarian Academy. Economic Science* 1.1(6) (2010): 26-34. Print.
3. Gholov, S.F. *Managerial Accounting*. Kyjiv: Libra, 2003. Print.
4. Drury, K. *Introduction to management and production accounting*. Moskva: JuNYTY, 1997. Print.
5. Kutsyk, P.O. "The development of management accounting, international context and perspectives." *International collection of scientific papers* 3 (2009): 211-16. Print.
6. Levytska, S.O. "Management and internal accounting: tasks, objectives, effective implementation factors." *Accounting and Auditing* 2 (2009): 27-36. Print.
7. Napadovska, L. "Management accounting: the essence, significance and recommendations for its use in the practice of domestic enterprises." *Accounting and Auditing* 8-9 (2005): 50-62. Print.
8. Pylypiv, N.I., and Maksymiv, Ju.V. "Organizational and technological features of management accounting production costs woodworking enterprises." *Actual problems of the region's economy* 1.6 (2010): 103-10. Print.
9. Pysarenko, T.M., and Bukalo, N.A. "Management accounting: the nature, content and principles of conducting." *Journal of Khmelnytsky National University* 1.2 (2010): 136-40. Print.
10. Khorngren, Ch.T., and Foster, Dzh. *Accounting: administrative aspect*. Moskva: Fynansu y statystyka, 1995. Print.
11. Chumachenko, M.Gh. "Management Accounting in Ukraine." *Accounting and Auditing* 6 (2001): 43-47. Print.
12. Andrieieva, A.O. "The theoretical basis of accounting process." *Proceedings Kirovograd National Technical University. Economics* 22.2 (2012): 198-03. Print.
13. Kuzhelnyi, M.V., and Levytska, S.O. *Organization of accounting*. Kyjiv: Centr uchbovoji literatury, 2010. Print.
14. Yaroshyk, M.V. "Key aspects of the nature and organization of accounting process in modern conditions." *Journal of NUVGhP* 1.1 (2014): 282-85. Print.

Рецензенти:

Ткачук І.Г. - доктор економічних наук, професор, зав. кафедри фінансів ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника";

Криховецька З.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника".

УДК 657 : 005.52 : 005.934 : 005.936.3

ББК 65.053

Гнатюк Т.М., Мельник Н. Б., Банашкевич Т. П.

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника",
Міністерство освіти і науки України,
кафедра обліку і аудиту,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,
тел.: 0342596003,
e-mail: melnyknb@i.ua

Анотація. Досліджено важливість економічної безпеки підприємства в його функціонуванні. Визначено суть її обліково-аналітичного забезпечення. Виокремлено облікове й аналітичне забезпечення економічної безпеки господарюючого суб'єкта. Розкрито їх значення та обґрунтовано необхідність у формуванні кожної з складових економічної безпеки підприємства: фінансової, політичної, правової, інтелектуальної, кадрової, технологічної, інформаційної, екологічної, соціальної, силової.